

Rozsudek Nejvyššího soudu SR ze dne 28.06.1990, sp. zn. 1 Cz 41/90, ECLI:CZ:NSSR:1990:1.CZ.41.1990.1

Číslo: 24/1992

Právní věta: Rozhodnutie orgánu činného v trestnom konaní, ktoré nie je v súlade so zákonom, môže vyvolať zo strany obhajoby procesné úkony smerujúce na odstránení nežiadúcich právnych dôsledkov na obvineného, ktoré by v prípade správneho rozhodnutia neboli potrebné. Takéto rozhodnutia môžu byť príčinou vzniku trov za úkon obhajoby v záujme obvineného a náklady na ne sú v príčinnej súvislosti s nezákonnými rozhodnutiami, lebo boli týmito rozhodnutiami vyvolané. Za takto vzniknutú škodu je daná zodpovednosť podľa ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.

Soud: Nejvyšší soud SR

Datum rozhodnutí: 28.06.1990

Spisová značka: 1 Cz 41/90

Číslo rozhodnutí: 24

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Náklady řízení, Odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, Řízení trestní

Předpisy: 58/1969 Sb. § 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobca sa žalobou domáhal voči Slovenskej republike - Ministerstvu spravodlivosti SR náhrady škody v sume 2400 Kčs, ktorá mu vznikla tým, že vynaložil náklady na nutnú obhajobu v trestnom konaní, vedenom proti nemu pred Obvodným súdom Bratislava 2 pod sp. zn. 3 T 191/87. Uviedol, že bol stíhaný pre pokus trestného činu ublíženia na zdraví podľa ustanovenia § 8 ods. 1 a ustanovenia § 222 ods. 1 Trestného zákona 1) a rozsudkom uvedeného súdu z 5. 12. 1986 č. k. 3 T 259/86-46 bol uznaný za vinného a odsúdený k trestu odňatia slobody s podmieneným odkladom výkonu trestu. Jeho odvolanie proti tomuto rozsudku Mestský súd v Bratislave uznesením z 20. 3. 1987 sp. zn. 6 To 119/87 zamietol. V konaní o sťažnosti pre porušenia zákona, ktorú podal generálny prokurátor SR, Najvyšší súd Slovenskej republiky však rozsudkom sp. zn. 8 Tz 102/87 z 13. 11. 1987 vyslovil, že uznesením Mestského súdu v Bratislave z 20. 3. 1987 sp. zn. 6 To 119/87, ako aj konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon; toto uznesenie a rozsudok Obvodného súdu Bratislava 2 z 5. 12. 1986 č. k. 3 T 259/86-46 zrušil a prikázal tomuto súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znova projednal a rozhodol o nej.

Následne obvodný súd Bratislava 2 obžalovaného spod obžaloby oslobodil v plnom rozsahu podľa ustanovenia § 226 písm. d) Trestného poriadku, 2) a to rozsudkom z 22. 1. 1988 č. k. 3 T 191/87-101,

proti ktorému sa odvolal prokurátor; jeho odvolanie však Mestský súd v Bratislave uznesením z 3. 3. 1988 sp. zn. 4 To 70/88 zamietol.

Žalobca preto v občianskom súdnom konaní žiadal, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť mu 2400 Kčs titulom náhrady škody, ktorá mu vznikla vynaložením nákladov na nutnú obhajobu.

Obvodný súd Bratislava 2 rozsudkom zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 540 Kčs do 15 dní a vo zvyšku žalobu zamietol. Po právnej stránke súd prvého stupňa posúdil vec podľa ustanovení zákona č. 58/1969 Zb., o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Mal preukázané, že z uplatnenej náhrady škody je odôvodnený podľa ustanovenia § 1 ods. 1 citovaného zákona nárok len do výšky 540 Kčs, čo predstavuje náklady vynaložené žalobcom na trovy právneho zastúpenia v trestnom konaní po zrušení rozsudku Obvodného súdu Bratislava 2 z 5. 12. 1986 č. k. 3 T 259/86-46 a uznesenia Mestského súdu v Bratislave z 20. 3. 1987 sp. zn. 6 To 119/87 Najvyšším súdom SR. Vo zvyšku ide o náklady na trovy obhajoby vynaložené v súvislosti so začatím trestného stíhania pre trestný čin, pri ktorom je nutná obhajoba; rozhodnutie však nebolo príslušným orgánom ako nezákonné zrušené. Podľa názoru súdu prvého stupňa v tejto časti neboli preto splnené predpoklady zodpovednosti podľa ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.; z toho dôvodu súd žalobu o zaplatenie ďalších 1860 Kčs zamietol.

Na odvolanie žalobcu Mestský súd v Bratislave svojím rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v časti napadnutej odvolaním a rozhodol o náhrade trov konania.

Odvolací súd zaujal právny názor, že v danej veci vôbec neboli splnené zákonné predpoklady podľa ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. pre založenie zodpovednosti štátu za škodu, lebo majetková ujma, ktorá vznikla žalobcovi vynaložením nákladov na nutnú obhajobu, nie je v príčinnej súvislosti s nezákonnými rozhodnutiami súdov, ktoré neskôr zrušil Najvyšší súd SR, ale so začatím trestného stíhania pre trestný čin, pričom v tomto konaní obvinený musel mať obhajcu. Uvedené uznesenie ako nezákonné zrušené nebolo a pretože len z tej skutočnosti, že trestné stíhanie vôbec začalo a určitý čas prebiehalo, keď sa tak stalo v súlade s Trestným poriadkom a spôsobom ním predpokladaným, nemožno vyvodiť zodpovednosť štátu ani podľa ustanovenia § 18 citovaného zákona, odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v časti, ktorou bola žaloba zamietnutá, potvrdil ako vedne správny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SR, tak, že týmto rozsudkom odvolacieho súdu bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Štát zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v trestnom konaní (pokiaľ nejde o rozhodnutie o väzbe alebo treste) vydal štátny orgán. Tejto zodpovednosti sa nemôže zbaviť. Je podmienkou priznania nároku, aby nezákonné rozhodnutie príslušný orgán zrušil alebo zmenil (§ 1 ods. 1 a 2, § 4 odst. 1 zákona č. 58/1969 Zb.). Pravda, rozhodovanie o náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím je závislé i na úvahe o príčinnej súvislosti medzi týmto rozhodnutím a vzniknutou škodou. Zákon č. 58/1969 Zb., ani Občiansky zákonník 3) pojem príčinnej súvislosti nijako nevymedzuje. Otázka príčinnej súvislosti sa musí riešiť konkrétne v každom jednotlivom prípade zistením a zhodnotením všetkých významných okolností a príčin, ktoré viedli k určitému výsledku a starostlivým zvážením všetkých súvislostí.

V prejednávanej veci odvolací súd správne zisťoval príčinnú súvislosť medzi nezákonnými rozhodnutiami súdov, vydanými v trestnom konaní vedenom proti žalobcovi, a škodou, ktorá mu vznikla zaplatením trov nutnej obhajoby. S jeho záverom o nedostatku príčinnej súvislosti nemožno však v plnom rozsahu súhlasiť.

Je pravda, že žalobcovi bol ustanovený obhajca v súvislosti so začatím trestného stíhania z pokusu trestného činu ublíženia na zdraví podľa ustanovení § 8 ods. 1 a § 222 ods. 1 Trestného zákona, teda pre trestný čin, v konaní o ktorom musel mať v zmysle ustanovenia § 36 ods. 3 Trestného poriadku obhajcu. Z toho však nemožno vyvodiť, že všetky úkony obhajoby, za ktoré zaplatil žalobca príslušnú odmenu, boli v príčinnej súvislosti len s touto okolnosťou.

V prípade nutnej obhajoby sú jednotlivé úkony vykonané obhajcom na účelnú ochranu obvineného podmienené úkonmi a rozhodnutiami orgánu činného v trestnom konaní, ktorými sa konanie realizuje. Nezákonné rozhodnutie orgánu činného v trestnom konaní môže vyvolať zo strany obhajoby procesné úkony smerujúce k odstráneniu nežiaducích právnych dôsledkov pre obvineného, ktoré by v prípade správneho rozhodnutia neboli potrebné. Nezákonné rozhodnutie takto môže byť samo príčinou vzniku trov za úkon obhajoby v záujme obvineného. Náklady vynaložené na takéto úkony obhajoby sú potom v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím, lebo boli ním vyvolané, a za škodu takto vzniknutú zodpovedá štát podľa ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.

V danom prípade bolo úlohou súdu diferencovať, ako jednotlivé rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní podmienili úkony nutnej obhajoby, a určiť rozsah tých úkonov, ktoré boli vyvolané nezákonnými rozhodnutiami. Za také boli klasifikované rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Tz 102/87 z 13. 11. 1987 rozsudok Obvodného súdu Bratislava 2 z 5. 12. 1987 a uznesenie Mestského súdu v Bratislave z 20. 3. 1987 sp. zn. 6 To 119/87. Tieto rozhodnutia boli zrušené a v ďalšom konaní žalobca bol spod obžaloby právoplatne oslobodený.

Trovy žalobcu za úkony, ktoré boli urobené v súvislosti s uvedenými nezákonnými rozhodnutiami súdov na odvrátenie ich nepriaznivých dôsledkov pre obvineného, predstavujú škodu, za ktorú je zodpovedný štát.

Pokiaľ teda odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil aj v časti týkajúcej sa náhrady škody, ktorá vznikla žalobcovi zaplatením trov nutnej obhajoby za odvolanie proti nezákonnému rozsudku súdu prvého stupňa a za účasť na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu 20. 3. 1987, nerozhodol vecne správne. Odvolací súd svojím rozsudkom porušil tak zákon v ustanoveniach § 1, § 2, § 153 ods. 1, § 211, § 219 O. s. p. v súvislosti s ustanovením § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto vyhovel sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SR.

Poznámky pod čiarou:

1) zákona č. 140/1961 Zb. (v znení so zmenami a doplnkami vyhlásenom pod č. 113/1973 Zb. a v znení zákonov č. 43/1980 Zb., č. 158/1969 Zb., č. 47/1990 Zb., č. 84/1990 Zb., č. 175/1990 Zb., č. 457/1990 Zb., č. 545/1990 Zb. a č. 557/1991 Zb.)

2) zákona č. 141/1961 Zb. (v znení so zmenami a doplnkami vyhlásenom pod č. 148/1973 Zb. a v znení zákonov č. 29/1973 Zb., č. 43/1980 Zb.,

č. 158/1989 Zb., č. 178/1990 Zb., č. 303/1990 Zb. a č. 558/1991 Zb.)

3) zákon č. 40/1964 Zb. (v znení so zmenami a doplnkami vyhlásenom pod č. 47/1992 Zb.)